

Tartu Riiklik Ülikool

Üldajaloo osakond

Toomas Taul

Põhjaaasta kordoo pärast

Tiit Maailmasõda

Diplomitöö

Juhendaja van.-õpetaja

Kõrauron

Tartu, 1974

Tartu Ülikooli Raamatukogu ARHIIVKOGU

Sisijuhatus.

Europa põhjaks moodustab
ühjäävud kontinendi mitte eriaette
terviku ja seda nituus mõtte.
Eritas on see mandraavia rahvad,
kes seda piirkonda valdavalt asu-
tavad, oma vahel inguluse. Pärised
kumagise geograafia tume põhjaks
on need rajandite jookul väljs
ajjadandul oma rahvuskultuuri ja
-keele. Väikeste pehul, v.a. islandi keel, on
sarnasus väga suur, ai et võttes
võttes noralan, taalan ja roostlan
vahel saab selgeda tüüsti vahelt
üks ilms, et üksik nimetatud rah-
vaste erindajstait pees kumtaks
ningit unud seult peale oma
keele. Et viker mõtte on põhjamaa-
de sees erandis forus, kuid
seda lähendavad teine vaabetele
geograafilise tüüsi aiag ajaloolisel
võlmed.

Taani ja roosti on sepele

jõe suud omavalbordvalt või-
 delkand võime pärast omal-
 naaberriikvaste üle. See viitab peale
 mõeldumud endart järgi jätketu.
 Island ja Nona omaval igal
 elualal märke ja mõjude
 annagist keeluvast Taani
 kuningriigi valduste hulka, misjuures
 Nona puhul pole veel muutud
 kaotada ingi ligi saja-aastane
 personaal uniooni Rootiga. Siinatis-
 tatud maas koolialade hulka
 on sajadite vältel loetud ka
 Soome.

Taani ja Rootsi positsioonid
 liitri Põhjamaade seas ei ole aast-
 ajal küll enam nii selgeks kui
 varem, ent pole ka veel järele ka-
 nud. Mõlematele kuulub suhteliselt sama
 osa Põhja loogikaude 20. miljar-
 nit elanikkonnast - Rootis elab 7,7
 ja Taanis 4,6 miljonit inimest.⁴

Ka magandlikum arengus on nad
 liitri Põhjamaadest veidi eespool. Teatud
 aastandlikku hääkute on margateo
 suhtelises Põhjamaade koostöös, peetud,
 mille seldustes on elund üldasuu-
 tatud etnilised, geograafilised ja agatoli-
 sed tegused ning millist ülevaate andmine
 Teise Maachmarõje järgelt on käesoleva

4. Eesti Nõukogu Ennivalguse, 2 kd., Tallinn, 1970, lk. 291.

toos ülevaade.

Allikateks on toos kirjutanud
 kaastatud Nõukogude dokum ja välismaal
 elumand Teaduslikel Tööd, dokum-
 mentide publikatsioonid ning perioodi-
 listes väljannetes elumand matjale.
 Frau Wendt, Põhja Nõukogu
 Taani delegatsioonid kaasaegse
 suhtel on oma raamatute,
 põhjalikult kirjeldanud selle org-
 anisatsioonid loomist ja struktuuri,
 mitmesugused protsessid ja tegevusi
 Põhja Nõukogu toos.

Stanley Anderson, USA Kalifornias
 ülikooli matjale professorid
 ülevaate võtlemis laiad probleemide-
 ringist, lähtudes seelikus Põhja-
 koostööt. Võeldes nimetatud autorite
 töid, iseloomustab aritmet rigaaram
 analüüs põhjuste struktuur, mis taastavad
 Põhja riike alla viimast ühised
 instansi, samuti kahi põhjendatud hinnangud
 mitmesugustel sündmustel.

William Shiner, publitsisti ja kirjandus-
 raamat kirjeldab poliitilist atmosfääri
 pärast Teist maailmaräde ning arit
 mõjust, mis muundid Põhja riike
 välispoliitilist suuri tel perioodil.
 Teore jaapendused on nõukogude vastau-
 hoia ja sellest tulenevad väärad
 järeldused.

Nõukogude autorid on kaastatud
 kaastatud Aleksander Kani ja Vladimir Prokof-

joni täid, alludet inimene oma Rostri
 muine ajaloo rikkaste selgitab selle
 riigi mitmeid neutraliteetide riigimõn, samuti
 Rostri osas Põhjaaade aabehise vde-
 nute taastamine peale rida, teine aga teeb
 karku võtte Grandiaeviga kollektiviseer-
 geoleeriparti evolutsioonist koozi selle
 etappides.

maade võrjajärge välispoliitika suuna, mõjutades selle raames ka nendevahelisi koostööd.

Ühineud Rahvaste Organisatsiooni loomine 1945 aastal andis tõuke kontaktide taastamiseks, Põhja riigide vahel. Eriti oluline vastastikkõne suhtlusele pärast Rootsi ja Islandi astumist ÜRO-sse 1946 aasta 19. novembril. Müüdnust alates hakkasid toimuma Põhja Põhja delegatsioonide kohtumised, et töötada välja ühine seisukoht ÜRO Peaarvamiskomitee tulevaste küsimuste suhtes.

Kõige praktilisemaks probleemiks Põhja-maades oli võrjat häiritud majanduselu nõudmiskõne. Välja arvatud Rootsi, olid kõik ülejäänud Põhja riigid läbi elanud tunduva tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise languse. Eriti rängalt kannatasid Norra ja Soome, milledest enimuse oli kaotanud suure osa oma kala- ja kaubaveestuse alustest, teine aga pidi liivanduma purustused, mis olid osas saanud teema ühigi suhteliselt nõrgalt arenevad ja poliitiliselt ekspordis tootvad tööstused.² Kuna nimetatud maade põllumajandus polnud suuteline rahuldama rikenajadust, st: väljaveo sais endaga kaasa emma-

1. Välispanoraam 1971, Tallinn, 1971, lk. 432.

2. W. L. Shiner, The Challenge of Scandinavia, London, 1956, p. 13.

järguliste toidunainete ja tarbeseemete puudus. Texsiinid olukord oli roodue Rootile, kes etis turgu oma reja ajal seinna jäänud toodangule. Pärast valitsamist saadeti Norraste 180 tuhat tonni toidunaineid, üldse anti krediiti 240 miljonit krooni ulatuses. Sellest summast 160 miljonit ei suudetud tagastamiseks. Soomele võimaldati krediitina 150 miljonit krooni, sealhulgas 250 tuhat tonni rukast, teravilja ning võid. Ka Soomele ei nõutud kogu laenu summa tagasi maksust.³

Sõjajärgsetel aastatel said alguse vii hakkaid taas toimuma Põhjamaade riikide vahelised. Regulaarselt on seni koor käinud välisriikide - nõupidamised toimuvad igal aastal. 1947 aasta Kopenhaageni vahetumisel loodi välja kava, mille alusel pidi hakkama toimuma Põhja majandusliku koostöö.⁴ Kava kohaselt loodi 1948 aastal Põhja Majandusliku Koostöö Komitee, kuhu kuulusid Taani, Norra, Islandi ja Rootsi erindajad. Liikumaade valitumised mitmed komitee loomise heaks ning tegid sellele ülesandeks muude skandinaavia maades ühtsete tollitariifide vahetumise võimalusi, samuti riikide, millisel määrel saab organiseerida riikide tööstust. Ka kuulus komitee kompetentne majandusliku koostöö

3. A. C. KAH, Hokeimaas uetopua Ukeeruu, Uloolea, 1964, omy. 220.

4. Nordic Economic Cooperation, Copenhagen, 1958, p. 11.

edariise nuna väljareguleerimine. Loodi oota-
 vad muudatusi, millele töö tule-
 musena ehitati 3. jaanuaril 1950 Majandus-
 komitee osalevate maade valitustele ette-
 kaane antud küsimuste kohta.⁵ See sisal-
 das ühe põhinärvikohana ekspertide arva-
 kuse Põhja Tallilide rannikumaal kohta.
 Liiti, et selline ühendus, mis tapaks
 teoks saama, võimaldaks reguleerida
 paljusid majandusküsimusi Põhjamaades,
 eemalt tööjõuprobleemi, laiendada tundu-
 valt tuge ning lubas liigprokurvõtte-
 tu. Põhjamaade riikidel erineva ühtsuse
 taotlustega tollal alanud Euroopa
 majandusliku integreerimise protsessis.
 Samas aga ei saadud jätta märki-
 mata Põhjamaade erinevat riiklikult loode-
 vene Tallilid. Laenuvõtte ja põlvkond
 inimkond võimaldab, millised elerid
 avanevad Põhja riikidel liiduga ühi-
 keemisel. Kõige kaalukamad vastuvõetud
 ehitat Nona: sõda oli püüdnud laev-
 tiku, selle taastamiseks läks enamuse
 riigi rünnakust, nuna aga kulutund
 tööstusele olid väikend ega ees muutnud
 lähivõtte ajaga selle majanduslikus
 midagi märkimisväärset sõda saata.
 Järelkult ei saanud küllale võist-
 lemisest võitma Rootsi tööstuse Talli-
 lide raames.⁶ Tarkustele koostööd ore-

5. Document on Swedish Foreign Policy 1954, Stockholm, 1957, p. 73.

6. F. Wendt, The Nordic Council and Cooperation in Scandinavia, Copenhagen, 1958, p. 99.

viitum, onitati ka boome poolt - sõja
 mõjud, viitas spetsialiseeritud riisemeetrite-
 materjalide tootmisele - ning lõpuks tuli
 Majanduskomitee liikmetel tunnustada,
 et vaatamata nõudrale perspektiivile
 tulevikus pole Tallinnide idee erialge
 teostatav. Seega oli ette rinnas Põhja
 majanduse es seisvate riisimeeste labe-
 damiseks läbi ruskunud, alustada tuli
 tagasihoidlikumalt.

1950 aasta 10. - 11. märtsi toimus
 Stockholmis Skandinaavia välisriismitte
 järgkordne nõupidamine. Arutus oli
 majandusliku koostöö eelarve muud.
 Nõupidamine arvas vajalikus korras
 etnoma teid riik Põhja tulu loomiseks.
 Nona poolt tuli ettepanek muuda
 tolli alandamise võimalust riisimete
 kaupade ja kaubagruppide suhtes.
 See ees eeldõige pendentumid Skandi-
 naaviamaade vahelist kaubandust. Nähti
 ette ka ühenduse loomise kehtestamine
 mõnedele riisimeetritele, mis saabu-
 sid Põhjamaadele kolmandatest riiki-
 dest. 1950 aasta novembris entati mõle-
 mad riisimeeste Põhja Majandusliku Koo-
 stöö Komiteele labeendamiseks.⁸

1940 - ndad aastad olid majandusliku
 elavaamise ja kavane ühistegevuse aja-
 järgus mitte ainult Põhjamaades. Integrat-

7. Documents on Swedish Foreign Policy, 1950-1951, Stockholm, 1957, p. 65.

8. Nordic Economic Cooperation, . . . , p. 11.

Nõuvalikutele ikkugi, nagu Lääne-Euroopa.
 Järgest nimega kuni Vana Maailma
 vastu väitand üles Ameerika Ühendriigid
 5. juunil 1947 aastal pidas USA riigi-
 sekretär Marshall Howardi kõne, mille
 ootas mitlevastavusele Euroopa riikide
 maksimaalne ping nende poolt vajata-
 va tarbe- ja toidusainete hulga vahel.
 Nägapanema olusorast entas ta
 ameerika abi plaani mõneastare
 kestovusega. silmas pidades järgneval
 rändumini Euroopas ning eriti ühend-
 riikide osa nende rändumises jääb
 mulje, et nr. Marshalli plaan (European
 Recovery Programme) ei ole inspireri-
 tud ainuüksi filantroopilistest kaalut-
 lustest. Paisates oma kapitali "vajam-
 duabi" raames Lääne - Euroopasse, sa-
 vutand USA monopolid kontrolli uske-
 liku tööstuse üle ning hakkand peat-
 selt mõjutama ka poliitilist elu.
 juulis 1947 toimus Pariis kon-
 pidamine, millest väetud 16 Euroopa
 riigi, sealhulgas ka Skandinaaviamaade
 erindajad. Antud elid ameerika abi
 tingimused¹⁰. 1948 aasta aprillis kirjju-
 tand Skandinaaviamaad alla konvent-
 sioonile, mille kohaselt pidi loodama
 Euroopa Majandusliku Koostöö Organi-
 satsioon, erialgre ülesandega koordineida

9. В. А. Трощинский, «Европейская Европа и мир», Москва, 1966, стр. 26.

10. А. С. Катт, ..., стр. 221.

Marshalli plaani alusel antava abi jaotamist. Konventsioni järestus 10. detsembril 1948 aastal.¹¹ Sama aasta juuni-juulis sõlmiti skandinaavia pealiinades kahe poolelised majanduskoostöö kokkulepped USA-ga. Kõrvaldatud lepete alusel toimis Marshalli plaani Põhja-Euroopa. Põhjemalt ameerika abi iseloomul peatumata tuleb öelda, et nunnoraga saadud summadest tahtis ühendriikidele sealt raskendatavate kaupade eest. Kõrvalt Põhja-Euroopa temale kuuluvale laenu hulga laevade saatmisega Norale. See toimus nõudamiselatud kaalutõlguse alusel ja ette nähtud 3. juulil 1948 aastal USA-ga sõlmitud lepingu.¹²

25. juulil 1952 aastal laskes tegevdama Euroopa Sise- ja Transpordis. Selle organisatsiooni liikmes, astunud maad seadid eesmärgis, luua ühine turg kivirõele, tekstiilile ning mustmetallurgia toodetele. Kolmandate riikide vastu kavatsiti väike lasta kõrged kaitsetollid. Skandinaaviamaadest riives see ettevõtmine nõige enam Põhja-Euroopa, sel viidud peale muutus töödlemisvõime, oma metallitööstuse toodangust vabanevime. Valitus astus elukorras tihedalt saame ja saavutas ena maad vastuvõtmise Sise- ja Transpordise liikmes

11. Documents on Swedish Foreign Policy 1952, Stockholm, 1957, p. 77.

12. A. E. Kass, ..., comp. 221.

Põhjamaade erimete sõjajärgsete aastate välispoliitikat iseloomustab eeskätt keenuis ja ajalikkus, realistlike küsimustele lähenevime. Loodi ja arendati edasi sidemeid paljude maadega, ühiselt astuti välja rahu säilitamise ja kindlustamise eest. Põhja riike tollal kõige enam mütanud probleemiks poliitika, oli küsimus neutralitusest. Selle kohta võtsid sõna paljud riigi- ja ühiskonnategelased. Mui teigi Taani välisminister Dasmussen 1947 aastal avalduse, mille teatas, et Taani välispoliitika aluseks on neutraalsuse printsiip. Tõimane pidi kaotama isemõõnu võltuuse tüüdist riikidest, elgu see siis majanduslik, poliitiline või sõjalist laadi. Peaminister Hedtoft lüüa sellele ühe oma kõne, et Taani saab alati järgima rangelt blokivälisest kursori. Samal ajal arvanud tõi esile ka Nona välisminister Trygve Lie. 1947 aastal

14. A. Порогун, Проблемы внешней политики Дании и Норвегии, "Мировые проблемы", 1960, № 6, стр. 65.

rahitusega läbirääkimisi Gröönimaa üle. 1941 ja 1945 aasta lepingud selle küsimuses USA-d ilmselt ei rahuldanud sest autama hakkati Gröönimaa ostmise võimalust. Tänu üldrelvalisus pretetikampaaniale Taanis ründis Ühendriike sellest mõttel loobuma ja määras Kopenhaagenis aland võnelused läbirääkimisele. Välimõrde katged tõmmata Põhjamaid kaasa sõjalisele võistlusele lään-Euroopaga ei olnud erilise edukad. 1948 aasta veebruaris, kui hakkasid levima kuuldused jätkest loodavast läänlindust, toimis Stockholmis skandinaavia peaministrite koostöödamine. Otsustati mitte ühineda selle organisatsiooniga.¹⁹ Mainitud veebruarikoostöödamine talistas ühtlasi väitpoliitika koordineerimise algust Põhje riikide vahel pärast Teist Maailmasõda. Väijades sellis ettevõtmise järel kavvas uus umbumga ühinevad Rahvaste Organisatsioonis riiktes, selle efektiosus rahu säilitajana eli muutuma küsimatavas soovis sõjaliste võimude koostöös Lään-Euroopas.

10. märtsil 1948 aastal Folketingis kõneldes ütles Taani välisminister Resmussen, et tema jääb NATO lejaaltes liikmeks üksnes nii kaua, kuni selle organisatsiooni läbi on tagatud Taani julgeolek.

18. В. П. Прокофьев, ... , стр. 22.

19. "Hoboe Bremen", 1948, № 8, стр. 10.

Hartanul juhul jätab valitrus endale
 õiguse talitada oma äranägemise
 järgi.²⁰ Avalduse toos oli õigustatud
 kui arvestada olusid, mis taht-
 matult meenus ründumisi enne
 Teist maailmasõda ning reulse Rahvete-
 lide ja nende ründumiste.
 kõigest rēdal järgi Dasrusseni
 sõnu, 17. märtil kirjutati Brüsselis
 alla lepingule, millele kuus täane-
 Euroopa riiki teatavad oma kavatra-
 rist luua sõjalise iseloomuga liit.
 Sõnades jäi Brüsseli leping elema
 minudid Saksaalt lähtuva sõja-
 lise agensiooni vastu, ent sellelgi
 ei saanud olla saladuseks tema
 tõeline eesmärk: kutuda Euroopa
 enle konföderatsioon erineva sõjalise
 korraga riikide vahel ning realsega
 ähvardada tekitat sõjalismile.
 Deageeringud ründumisele Brüsselis kuju-
 nesid erinevaks. Allan Dulles, Amerike
 ühendriikide Luure Keskvalitruust tea-
 tas, et tema arvates on Brüsseli
 parti liikmete arv vähehe ning
 pidas vajalikuks luua hiisgune
 sõjaline organisatsioon, mille mõju
 ulatus²¹ Hoge Põhje - Allandi piis-
 konnaale.

Stockholmis antuti 18. märtil

20. Вн. Прокофьев, ..., стр. 34.

21. sealhamb, ..., стр. 53.

1948. aasta konverents, kus peaministrite
 tammel karati autane Skandinaavia-
 raade seisukohta riigimehed elusoras
 ning võimaliku rajalise koostöö
 küsimusi. Konverents näitas Rootsi
 ja Norra erinevat mõtlemist aadressil
 sünd probleemidele ning ei andnud
 seetõttu praktilisi tulemusi. Ilmar-Hedberg,
 Taani peaminister, rõhutas vajadust jätko-
 ta mõeluri välispoliitika koordineerimise
 küs ille konverentsi lõppedes: „Mis ka
 ei juhtuks, meie rahvad peavad
 jääma ühte.“²²

Ootamatut võrju nändumisele
 aveldas 1948 aasta kevadel puhunud
 äge nõrkogudevastane kampaania Skandi-
 naavia-raades, mille päästis valla USA
 Linnu Keskvalituse poolt levitatav
 valeraformatsioon. Nõrkogude liidri plaani-
 tretavast innetungist Taanisse ja Norrassa
 Riikliku eesmärgis pidi ameerika andmetel
 olema seaduslike valituste kukutamise
 ning kommunistliku režiimi rikkumise.²³
 Siinkohal seati Taani ja Norra valit-
 katele ringmõeldade ribue ette 1948 aasta
 nebuvarinõudnused Tšehhoslovakkias, seimeisid
 neid „Kremlis poolt juhitava kommunistliku
 vandenõu“ unustisnäolisena. Kuigi seerugund
 kuuldused vaarti ka USA poolt ümber-
 lükkamist leidsid sin talle mitteostavad,

22. В. П. Прокофьев, ..., с. 35.

23. W. L. Shiver, The challenge ..., p. 15.

oli tagurkond naga Skandinaavia
 ameti antud võimalus juhtida avalikkuse
 arvamust selle soovitud muudatuste
 ehitades võtmesõnades. Taasis tihistati kogu
 juhtumid ajateemajatele ja ehitistele ning
 teatati võimalikult mobilisatsioonist
 reservväelaste hulgas.²⁴ Tejeliste objektide
 valget tegevdati vahetordus, pealinnas
 Kopenhaagenis launati korraldama regi-
 laarsid ehitamist. Peale uue oli öku-
 konna närvilims määratud mõjutama
 läbirääkimisi Skandinaavia Kaitseleide
 loomise üle, mis pidid peatselt al-
 game. Kaitseleide projekt oli 1948 aasta
 aprillis ehitatud Rootsi valitus. Projekti
 antond lähtumid riivusest, et muu-
 rinde konfliktid korraldaks just
 neutraalselt Skandinaavia riivide leide
 omalada pinget vähendavaks abiaam.²⁵
 Veel loeti Rootsi Kaitseleide
 loomisega vältida Taani ja Norra
 rathumist tejelisele koostööle lääne-
 riividega.

3. mail 1948 aastal toimus
 Oslos Rootsi projekti esimene antelu.
 Kahtumid Norra ja Rootsi välisministrid.
 Esimene antseptuim jöhimõtteliselt Kaitse-
 leide ideed, mid tingumid, at selle
 loostamise kõigus hakataks konsulteer-
 ma Ameerika ühendriividega. Jõngrevalt

24. On neo europagum gemumkumum, "Hobal Vpuma", 1948,
 H. 15, umy. 20.

25. On. Ppovopab, ..., umy. 36.

elid 9. - 11. maini Stockholmis noo
 Skandinaavia maade peaministrid. Sune
 ushtemist andi ajakirjandus mõista,
 et kandepeiskane töö viase viind
 lõpule ning tulemuseks on Taanit,
 Norat ja Rootrit ühendav režiimialue
 projekt.²⁶ Kuid üksmeelne ei tulnud.
 Rootsi erudaja Östen Udén kritiseeris
 Nona nimiselt ning teatas, et tema
 kras ei soovi rätundu ühestki
 muusigist ega liita seepärast ei
 Ida ega Läänega.²⁷ Kuna oli ilmsel,
 et vertaandlikud nimikohad on takis-
 tuseks kokkuleppe saavutamisel, entati
 Taani poolt kompromisslahendus.
 Kõhu ajal pidi Skandinaavia Kaitse-
 liit jääma neutraalseks, nagu see oli
 ette nähtud Rootsi projektis. Kõige kõr-
 ral ees ega ühiselt istunud Lääne
 poolele ehk mis antud igale meele
 õigus toimida iseseisvalt. Seni eelise
 eduta muljeid läbirääkimiste ain-
 sax tulemuseks oli komitee moodu-
 tamine, mille ülesandeks jäi muuda
 Skandinaavia Kaitseliidu loomisega seotud
 tehnilisi küsimusi. 8. - 9. septembrini Rootsi
 pealinnas toimunud järjekordne väl-
 ministrite nõupidamine näitas, et
 partnerite nimikohad on oraliselt
 kummutatud. Rootsi ajakirjanduse aval-

26. Снока и генерал Экенгуневский премьеров, „Новое Время“, 1948, № 21, стр. 15.

27. Вил. Трокоффел, ..., стр. 37.

28. Смоленская группа графических Скепнов Снока, „Новое Время“, 1948, № 40, стр. 17.

dati artiklid, mis tutvustasid üles
 skandinaavia Kaitseväe raames Brünli
 praktise ühinemise²⁵ Rootsi rahituse sid
 mõtteid riiki ja jagasid ning kuu
 Nona erindaja näitas osalt poolt üles
 teatud jätkatavust, reeti nõrgendamise
 vastu etus jätkata skandinaavia Kaitse-
 väe projekti erialase variandi au-
 tantsust ning teha tulemus saavu-
 tamiseks hoiduda läbirääkimistest
 tistene nõjalistuse blokkidele astuakse
 üle.

15. ettevalmistamine skandinaavia
 kaitseväe ühingu järele võetud
 uude faasi. Püstitati kinnus, kust
 saada raha, kui kaitseväe teepoolset
 funktsioneerimise hakkab. Et nõrgesid
 ressursid ei oleks muutunud kogu
 vajadust rahuldada, saadeti Nona
 väliskomisjoni Halvard Lange Pariisi
 kohtumise USA väliskomisjoni Marshalliga,
 ühesaades ühisele rehvade osalise
 võimalust Ameerika Ühendriikidest.
 Marshall vastas rõõmsalt ning eriti
 põhjuseks loodava Kaitseväe neutraals
 koostöö³⁰ ühtlasi saatis ta Stockholmist
 USA Rõõsdepartemangus skandinaavia
 osakonna endise juhataja Hugh Cummingsi,
 et nimelise abil üritada Rootsi väliskomisjoni
 üht, kõige suurema meeltemat „neutraals“ oma

25. Cronroubachev bumper ... „Hoboe Bjeun“, 1948, №40, sup. 19.

30. В. П. Прокофьев, ... , sup. 39.

suinvaltadest loobuma ³¹

Septembris 1948 algas Skandinaavia riikide
laialdane kampaania NATO-ga ühi-
heemiseks. Taani ja Norra valitsused
saadeti ametlikud kutsed. Mõlema
maa parlamentides toimunud diskus-
sioonidel näitand kodanikud
partiid üles valusidust tingimusteta
NATO-ss osatunniiseks. Niinagu elu-
konnas kutsuti kogu Skandinaavia
ja - ja välismaistele konverents, mis
toimus 5. - 6. jaanuaril 1949 Karlstadis,
Rootsis. Kehtekomitee esitas konverentsile
ettepanne, millest nähtu, et Rootsi
ja relvabanaad välismaalt on kaitselisele
paratamatud. ³² Oletamatult võttis tõnu
Norra väliskomitee Lange ja teigi teatavaks
oma valitsuse kavatsuse astuda NATO-ss.
Pärast seda avaldust palusid Rootsi
erindajad aega järelmõelamiseks.
Kui konverents kutsuti 22. jaanuaril
kogu Popenhaagenis. Initiatiiv tuli
Taaniilt, kes isaa veel jelnud koostanud
lootust elukona päästmiseks. Seesord
elid erindatud kõigi kolme maa
ja - , välis- ja kaitselise ministrid. Lisas mille
riigid konverentsist osa 24 parlamendi-
liiget. Avapäeva viietunnisele plenaar-
istungile järgnesid rahvuslike delegaati-
võide kohtumised. ³³ Vantamata liiljavale

31. Как свидетельствует справка Бюро в отношении 6

Александровского Бюро, "Новое Время", 1949, № 10, стр. 16.

32. Всп. Прокофьев, ..., стр. 40.

33. S. V. Andersson, The Nordic Council, Stockholm, 1967, p. 17.

organisatsioonide si andunud konverents
 ningit tulemust. Taanis ja Rootsi
 elid valus leppimis mõnenguse
 toetus ja rebahaagetega välismaalt,
 Nona erindajad nõudid aga taas
 ulatuslikku koostööd läänemaadega.
 Viimane katsu soovitada edu
 tehti Oslo 18. - 20. jaanuaril 1949.
 Leheküljed elid aga soovid nimed,
 et nõupidamisest osavõtjad pidod
 konstantseina Skandinaavia Kaitse-
 liidu loostamatust. Taani välisministri
 Lammuse viimata 30. jaanuaril Põhja-
 maade muustas järvet.³⁴ Sellen, eli kahtle-
 mata põhjust, sest Kaitseliidu loomise
 ebaõnnestumisele järgnevad rindmused
 piirand tunduvalt Põhja edasise koos-
 töö võimalusi.

Taanis ettepanek Rootstile luua kavim-
 liit liigati viimase poolt tagasi, kui
 ilmselt ebaõnnelul. 9. septembril ütles
 Rootsi välisminister Ö. Under vastuses
 Nona ettevalmistustele NATO-~~st~~ astumiseks.
 „Pole keegi uude uue rahvast, et³⁵
 kehtalised on oma aja ära elanud?”

Ka Taanis ja Islandi erindajad
 nõitrid peagi läbivõtmisele NATO juhti-
 dege ning 4. aprillil kirjutasid nad
 keel Nonaga alla Põhja-Atlandi Vastale.
 Viimati viimastel maal eli see etus
 ilmselt kava valimised, sest seadus-
 elluõn poolt häälitamine nõudis

34. W. L. Shiner, ..., p. 23.

35. A. C. Kall, ..., comp. 224.

parlamentidelt ainult ühe päeva.³⁶

NATO lahutas Põhjamaad ja andis
 nendevahelistele suhetele uue värske
 lähtlasi põhjast ta võimaliste uutest seui-
 nägematu karru, mis ei jäänud keijastumata
 kaiganeluse.

36. H. Толочубов, «Мно Гепноконн скандинавал», «Методукаротка»
 «Мурель», 1968, № 8, сур. 93.

II peatükk

Põhja-Nõukogu loomine,
Üleshitus ja funktsioonid.

1940 - nda teie aastate lõpus
oli koostöö Põhja riikide vahel
arendamisel laia ulatuses ja toimis
väga mitmesugustel tasemetel alates
lokaalsetest liitudest, rahvarühmitest
komiteedest rahvaaloolusest, seadusand-
lusest, teadusest, haridusest ja muude
ministeeriumide, ametite ja ühiskond-
like Põhja Parlamendiliitude ja ministeeriumide
koostööst.

Edasine koostöö efektiivsuse
huvidele oli vaja organeid, mis
oleksid suutnud koostada ja juhtida
kogu protsessi. Nii võeti taas üles
küsimus, mis esmasjärgeliseks oli välja
"valitud" ühiskond aastat tagasi.
Tõde päris selleks Taani vähi-
ministeeriumist Peter Munchilt ja oli üld-
järelejärgmine: 1938 aastal tegi Munch
ettepaneku luua uuline, pidevalt tegutsenud
Põhja-riikide konsultatiivnõukogu. Selle
ülesandeks oleks olnud aidata kõiki

1. F. Wendt, The Nordic Council and Co-operation in Scandinavia,
Copenhagen, 1958, p. 102.

Põhjamaade ühist huvi pakkuvad
 küsimusi, võtta vastu ettevalmistused ja entada
 need soovitud vormis liigemaade
 valitustele. Nõukogu koormis nähti Munchi
 poolt ette vahemäärus: ühelt poolt
 oleksid Nõukogu pidanud kuuluma
 Põhjamaade välisministrid (v.a. Island, kel
 polnud veel oma välisministriameti),
 teiselt poolt aga nende maade parla-
 mentide valitud esindajad. Keskne pidi
 tuldama kord aastas, istungjärge kestma
 neli päeva Munchi vahel ja hädalal.

See algatav arvata, et kuigi
 Munchi kavandatud nõukogu päde-
 ruseleksid pidanud kuuluma väga
 mittemugavad riigid, jäävusi
 peanuks siiski eeskätt välispoliti-
 kaks, mille uskovaltarnist Põhja
 keskselt riikidelt nõudis aima-
 tav maailmarõda. Munchi plaan ei
 leidnud aga soovitud vastuvõttu
 ja edasised müüdnud Euroopa tõi
 Põhja riikide ette hoopis tähtsamad
 probleemid.

Uus initsiatiiv parlamentidevahelise
 nõukogu loomiseks tuli peale võda
 taas Taanist. Pärast küsimuse põhjaliku
 arutelu parlamentis ja riikliku poolt
 esitas Taani peaminister selle 1951. aasta
 augustis, Stockholmis toimunud Põhja Pala-
 mendide 28. istungijärgule. Seejärel leidis
 ettepaneku heakskiitumist.² Arvatavasti oleksin

2. Document on Sweden Foreign Policy 1952, Stockholm, 1957, p. 37.

oma osa Euroopa Nõukogul, keha
 selle loomisest alates kuuluvad ka Põhja-
 maad (ilmsa loometa) ja uus arutatavad
 küsimused Rootist, Norrast, Taanist
 ja Islandist tihti väga kaugel jääd,
 nii mõista andes, et on aeg luua
 forum suuremat huvi praksete prob-
 leemide tarvis.

Haruti lahendamise projektini üle-
 anded: detsembris peeti Stockholmis
 uus organisatsioon loomise initsiatiiv-
 grupi esimene nõupidamine³. Tähtsari määr-
 rati kindlak, komitee koosseis, kelle
 ülesandeks jäi välja töötada kommita-
 tiivnõukogu põhikirja. See valmis aasta
 lõpus ning esitati Parlamendilõidu
 kaudu Põhjamaad valitustele liimangu
 andmiseks. Soome liigas põhikirja ta-
 gari, väites, et pole veel valmis sel-
 le alla kirjutama⁴. Jün mõjusid kaasa
 lahendamist nõudvad riigipoliitilised prob-
 leemid, kuid ma ventus, et Põhja
 Nõukogu antab ahtu Soome neutraali-
 tiedi.

Tiiskelt valitustelt vastuvõetud
 i tulund ning 1952 aasta märtsis
 Kopenhaagenis toimunud Põhja välisminist-
 rite nõupidamine avas võimalikkus
 pauna põhikirja hääletusele oma maade
 parlamentides. Rootis ja Taanis liidis

3. 'Solne Bperka', 1952, № 22, angs. 15.

4. F. Wendt, ... , p. 103.

projekt kõige rohkem poolehoidjaid.⁵
 Väidlusis Teakis Norra ja Islandi eriduse-
 magudes, eiti NATO - meelste ringkondade
 hoiaku tette. Althing ei neljast partei-
 mendist viimane, kes arja aurtamise
 lõpetas - detsembris 1952 ei Põhja
 Nõukogu (Nordisk Råd) viisus teon sae-
 mid.

NATO hit suhtus Põhja Nõukogusse
 algselt suure ettevaatusega, vms ja
 amata, et USA püüab värske NATO
 liikmete Taani ja Norra abil ka
 hõõrta Põhja - Atlandi partige riikide,
 kuid, nagu kirjeldab A. S. Kan, ei just
 aurtaluse hõõrta see, kes oma riikidega
 Põhja Nõukogu tarakaalustas.⁶

5. F. Wendt, ... p. 103.

6. A. C. Kan, *Flüchtlinge und Topographie*, Moskva, 1964, emp. 218.

Põhja Nõukogu lüüsi, et loome
 nimiselt selle organi nimetus ei saa
 olla lõplik, seepärast sisaldas põhikirjas
 punkt, mis lubas loomel määratud
 oravätaõiguse Põhja Nõukogu tööst.

Saameti nähti ette, et loome saab
 Nõukogu liikmeks astuda viieks, mis
 ta selleks võib avaldada. Peale selle
 näidis loome valitusele kontakt Põhja
 Nõukoguga dokumentide kaudu, millest
 anti temale pärast järjekordse istung-
 järgu lõppu ümber mis sisaldas
 informatsiooni Nõukogu vastuvõetud
 otsuste kohta. Ke et loomel õigus
 arutada ümber Nõukogu antamises,
 sellert nähtis, et enimel arstatel
 loome nimi osales Põhja Nõukogu
 töös, ehk määratud viinil.

Koostöö tundus hehestumise Põhja-
 raade vahel pärast Nõukogu loomist,
 eda ühtsusega ühest loomel paku-
 mate ümberiste lahendamisel häites, et

Soome pikemaajalise ühemale jäämine
Nõukogu tööst väib vää kema eral-
dumisele Põhja Koostööt üldn⁹.

Seda nähti es juhtunud - 1955
aasta septembris tegi Soome valituse
avalduse, millele teatas oma valus-
olekut ühikude Põhja Nõukogu. Kõni-
nus eritati keelunäide Idurkumale,
kes ostobus selle poelt hääletas.
Ainus tingimus ühikunisele oli
arvamus, mille kehtelt Soome keeldus
osa võtmast viistake rajalite ühikunise
austamisest Põhja Nõukogu.

Täiend Nõukogu liikmeskonnad võt-
nid vastu põhikirja lisa, mis kinnitas
Soome astumise Põhja Nõukogu
täieõigusliku liikmeks.

Keerukatega avatud Nõukogu
selles istungijärg 1956 aasta jaanuaris
tehtas Soome saamuse, istungijärg es-
istuja pidas kõne, mille lõpetas sõna-
dega: „Aller nüüd on meil Põhja riik
täiendatud.“⁹ Nõukogu esimees ühikunise, tehti
Põhja Nõukogu põhikirja ühikuniseid parer-
dusi koos Soome liikmele astumisega.
Täiendusi põhikirjale eritati ka 1957
aasta veebruaris, Nõukogu viimendal

2. Alates 1953 aastast tehti Põhja riigis
ettevahvistusi ühikunise tööjõutu loomiseks,
1954 aastal rati liikmele hõlkestamiseks
riikse panidit, 1955 aastal ühikunisele võttaal seadus-
andlus.

istungjäsugul Hebringis. Kuss, parandatud ja
täiendatud põhivärvil lakke kehtime alates
1. jaanuarist 1958.¹⁰

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Põhikirja järgi on Põhja Nõukogu
 tema liikmesaade parlamentide vahelise
 konsultatsiooniga, kelle kompetentsi kuuluvad
 kõik Põhjamaadele ühised huvi pakkuvad
 küsimused. Kui probleem puudutab eraldi
 ainult kaitse või, mis antelus osa-
 leved kõik Nõukogu liikmed, läälita-
 mine toimub aga äärmis arjasa-
 listi vahel.

Nõukogu istungjärkudel vasti-
 võetud otsused esitatakse liikmesaade
 valitustele soovitusena, millele lis-
 taks tabeli käälituse tulemustega. Tõusne
 rääitab, milliseid soovitusi äga Nõukogu
 liige antud küsimuses on võtnud. Mi-
 nustrite soovitusi täitmine ja arendi võt-
 mine pole kohustuslik, enamasti omavad
 need äga muut kaalu, kuivõrd
 Põhja Nõukogu peetakse maade-osaliste
 seas kõige erinduslikumaks forumiks
 Põhja korra nimel.

Laadikute valimisel Nõukogum-
 ai vast põhikirja ette määratud tingimusi
 peale ühe: erindatud jeevad ellus või-
 maliselt erinevad poliitilised partiid
 ja ühikud. Mis seavad eksperimendi-
 hind rakendamise Põhja Nõukogus tihki
 suurene tõusõiguse, kui ühikute
 aade parlamentides.

Põhikirja järgi Nõukogu seadise
 valituse ühe aastaga, et partiid
 on väga segedand Tagasisaatsuse juhend.

Põhja Nõukogu valitavate esindajate arv
 ei rätinud kaheksa-aastaselt laenukoostu hulga, arv
 suureneb, aga erisool juba eeldused, erinevate
 poliitiliste parteide võrdne esindatus. Kuni 1970 aastani valiti
 Taani, Rootsi, Norra ja Soome parla-
 mentidest Põhja Nõukogu võrdelt 16
 saadikut, Islandit aga esindasid viis
 inimest.¹¹ A. jaanuarist 1970 hakkas kehti-
 ma uus põhiüksus, mis fikseeris Islandi
 ja Taani saate ühinevise Põhja Nõuko-
 gu. Nõukogu liikmeks on kasvatatud sellest sa-
 mas 69-elt inimeselt 78-ile, jagunedes
 osalimaade vahel järgmiselt: Taani - 16 esin-
 dajat, Rootsi ja Norra - 18, Soome - 17, Island - 6,¹²
 Taani saad - 2 ning Island - 1 delegaat.¹³
 Lisaks parlamentide liikmetele võet-
 uad Põhja Nõukogu tööst osa ka minist-
 rid. Nende arv rätinud üldjuhul sel-
 lert, millise tihtruse üle või teise
 maa valitus arvatavale kinnimisele
 araab.¹³ Ministrid võivad osaleda vaatlajateks
 Põhja Nõukogu alamkoostude töös, ei tahi
 aga saada valitud nende liikmeks. Samuti
 on ministritel keelatud käsitada etruste
 tegemisel.

11. F. Wendt, ..., p. 108.

12. F. Wendt, The Nordic Council and the Nordic Council of Ministers, Copenhagen, 1973, p. 5.

13. Põhja Nõukogu 1973 aasta istungijärgust Oslos
 võttis osa 49 ministrit, nende kõigi viie
 kabuuti juhul.

Põhja Nõukogu on pidevalt tegutsenud organ, kuid tuleb üks kord aastas kokku koonalisele istungijärgule. Erakorraliselt võib korraldada määrata ka Nõukogu või vähemalt kahe loa valitud. Samuti on muid Nõukogu kokkukutsumiseks õigust selle liikmed, kui need on mitte vähem kui 25.

Ka koonalise istungijärgu ajal on Nõukogu määrata, tavaliselt on Põhja Nõukogu kokku kutitud aasta alguses. 1958 aasta istungijärgu kirjuti edasi novembrikuusse, kuna käimise etid läbi rääkimised Põhjamaade ühinemisest üle Euroopa Majandusühendusega.¹⁴

Reeglid on Nõukogu istungijärgud kestavad ühe nädala (vähel ka 10 päeva). Koonalised istungijärgud toimuvad ilma kindla järjekorrala Põhjamaade pealinnades, erakorraliselt võidakse kokkukutuda muualises paigas Nõukogu äranägemisel.

Kuna põhimõte on Nõukogu liikmesmaade parlamentide poolt heaks kiidetud, saab ka parandusi ja täiendusi sellel teel üksnes parlamentide nõusolekul. Maa, kes soovib Põhja Nõukogust välja astuda, võib seda teha oma äranägemisel mõnda tihedalt riiveldelt luba kehtivata. Jättes mis asjus Nõukogu liikmetele vabad käed, nõuab põhimõte kindlaid reegleid istungijärgude läbi-

14. A. Tammik, "Uoprobax bruna b Samaghoi Ehpone, "Uleingyrtapoghoaz muuzik", 1959, H. 6, emp. 84.

nimiseks. Seisooni avapäeval toimub
 üldiskussioon, millest võtavad osa
 kõik Nõukogu liikmed. Samas valitakse
 ka istungjärgu juhtiv organ - presiidium.
 Määratakse lisaliikmeteks on presiidiumis Nõukogu
 Nõukogu tööd kuni järgmise istungjärguni.
 1970 aasta põhivini määrab presiidium:
 koosseis, 10 - liikmelisena endise viie
 asemel. Tavaliselt on saanud, et es-
 istujaks valitakse selle maa esin-
 daja, kelle territooriumil istungjärgu toi-
 mub, asetäitjad määratakse eel-
 läbirääkimistega. Kogu presiidiumi koosseis
 ja koostööstab Nõukogu tööd aasta-
 vältel viimase istungjärgul aasta-
 arvestuse, jälgib antud normide täitumist
 valitumise poolest, määrab kindlaks
 järgmise istungjärgu koha ja aja, saamata
 selgitab erialaaspektide arvamused küsi-
 mustes, millel on esitatud Nõukogu
 arvamused. Kord aastas kohtub presii-
 dium liikmeteade valitumise esin-
 dajaga.

Igapäevaste küsimustega tegeleb sekretari-
 aat.¹⁶ Selle koosseisu kuulub kuus liiget
 kaks nendest saad esitatakse rahvuslike
 delegatsioonide poolt, sekretariaadi juha-
 taja määrab presiidiumi.

Iga maa kaudu kuulud, mis lähevad
 tema delegatsioonile ülalpidamiseks istungi-

15. H. Трещинский, Абревиатура, «Литературная Газета»,
 1973, № 2, стр. 151.

16. sealhulgas

jõugu ajal, liiskas need, mis teivad roos
Nõunogu kokkukutmisega tema territooriumil.
Tühised kuld jaotakse liiskas-
naade vahel vastavalt rahvuslike
kooprodukti murumale.¹⁷

17. H. Tepacurov, ..., arup. 101.

Põhja Nõukogule võib antamises
 kirjumini esitada ümber liikumise
 valitum või parlament: poolt valitud
 esindaja, s.o. täisvalitsev Nõukogu liige.
 Oigus ettepanekuid teha on ka Nõu-
 kogu istungjärgul riikvõimel ministritel,
 ent selline ettepanek vajab lisaks
 vähemalt ühe Nõukogu täisliikme toe-
 tust. Põhikiri annab Nõukogule õiguse
 teostada kontrolli ühe või tinea soovitus
 tähtsuse üle valituse poolt. Sel sarnas-
 ajal kehtivad liikumised informatsioon
 Põhja Nõukogu ettevõtetel samumised.¹⁸

Ettepanekud ja probleemid, millede
 analüüs peetakse toimilüks, tuleb saata
 Põhja Nõukogu sekretariaat hiljemalt kolme
 nädalat enne järgneva istungjärgu algust.
 Kirjumine loetakse esitatuks, kui ta on
 tähtsitud kujul Nõukogu liikmetele laiali
 saaditud, si vajas seega enam sissijuh-
 tavad nõuavõtte istungjärgu alates.

Põhja Nõukogu töö on oluline osa
 mittemengustel alamkomiteedel, milles
 otseselt toimub esitatud kirjumiste
 analüüs. Komiteed on üm ring nad on
 alalised. Suuremates niist, propagandis-
 liks ja kultuurikomitee on vastavalt
 22 ja 17 liiget. Täijäänuud kehtes komi-
 teel on liikmetel arv võidne - 13.

Mittemenguste üldkirjumiste vast demis-

18. F. Wendt, The Nordic Council and Cooperation... p. 111.

19. F. Wendt, The Nordic Council and the Nordic Council of Ministers... p. 7.

kuinad istungijärgudel üks või paar poliitilist probleemi. Kui näiteks on Põhja-Nõukogu alates 1970 aasta istungijärgust antanud Euroopa majandusliku ja poliitilise integratsiooni probleemide, seaduslike Põhja-Nõukogu ja ühistööde seimikohast lähtudes.

Antud leppedes eritavad komiteed planeeringile aiakaliku suande nõupidamise tekkimise kohta. Kõik küsimused seoses olevad materjalid sehitatakse ning komitee arvamused lisatakse nende ekspertide arvamused ja kommentaare. Sel viisil informeeritakse, on planeeringil võimalik eritada soovitus valitustele või teatud küsimuste lõpliku otsustamine edasi järgmise istungijärgu, kui see on olemas vajalik.

Soovitus seadus strukturaalselt lähtetud abil, mis, vaatamata Nõukogu rahvuslikele või poliitilisele koostamisele toimub tähestikulise järjekorras. Partiveetud soovitused eritatakse valitustele ühes ettepanekute, mille kohta need käivad. Peale istungijärgu lepped on saanud tavaks korraldada ühine nõupidamine, kus vastuvõetud soovitused jagatakse liikmesriikide erindajate vahel. Valitused keskustuvad koostamise teatud hulga soovituste seaduse eest. Selliselt valditakse kokkordi, kus ühingi probleemid

lahendamise rehv, kuna asjamae
riik (või riigid) ei saaks antud
kõrvauses midagi ette võtta.

Istungijärgude suhteliselt lühike kestus
rõuab antud tegevate materjalide eel-
nevat kasvat läbitöötamist ning
analüüsi, millel eelmärgil Nõukogu
pool moodustate spetsiaalset komisiooni²¹.
Avalikuks hms Põhja Nõukogu
töö vastu on nur. siimi võimaldada
üldm eirudejatele osavõtt istungijärgust
sises plaanarvupidamise ajal. Kõik
istungijärgu kohta käivad dokumendid
avaldatakse kogumikus „Nordic Råd“,
mis kannab järgkõne- ning aastamunbit
ja istungijärgu toimimise kohta teavet.

Keeleprobleem on Põhja Nõukogu
väga tihti lahendatud. Kõigi jähkide
hulka kaantada ühise keeli, on välg
mujumund, et loome delegatsioon asialb
reosti, islandlased aga taans keeles.
Dokumendid, kõnele tekstid, ettepanekud trüki-
tatu ära selle keeles, millel need intati.

Põhja Nõukogu loomise pani kõge
Põhja maade koostöö uuele ettele, andis
sellele organisatsioonilise kerke. See oli
väga suure sammus edasi.

21. F. Wendt, The Nordic Council and Cooperation ..., p. 115.

22. Document on Swedish Foreign Policy, 1952, Stockholm, 1952, p. 38.

III jatkuna.

Pohja majandusliku koostöö ja
integratsiooni lääne - Euroopa 1950-ndatel
aastatel. Põhjamaade ühine EFTA-ga.

Pärast Põhja Nõukogu loomist
võrreandisid Põhjamaad oma järgingatsiooni
ühtse tuu idee realiseerimisele, mis 1940-ndatel
aastatel tingimusti puudumise tõttu kos-
tamata oli jäänud. 31. mail 1954 aastal
laekus Majandusliku Koostöö Komiteelt ette-
kanne, mille koostis kaheksa riiki, mis
Põhja tuu jaoks kõige perspektiivikamad
tööstused. Need olid Taani ja Rootsi
poelt metsa-, veemäe-, tekstiili-, jalatööstus-
radiotööstus, Norra kalandus ja mõned
mitellingsid. Sama aasta augusti
vaadati viimetatud dokument läbi
Põhja Nõukogu Alaline Majanduskomitee
poelt. Taani ja Rootsi etid kahe
kallim Põhja tuu loomiseks saime astuma,
Nona püüdis erialga riikide põhismõtteid
teelusga, kuna Island ja Island ei
pidanud veel võimalikuna, mis
numeraarstaabilisest riigist osa võtta.¹
Põhja Nõukogu teine istungijärk
1954 aastal aitas küsimust ja loodi,

1. S. V. Andersson, The Nordic Council, Stockholm, 1967, p. 127.

et tulemus on saavutatav ka sel juhul, kui ega ajast huvitatud riik määrab ise enesle tempo ja selgitab välis võimalikud koostööalad. Põhinõrk asetati sõltu tuu suure kaaravnn seurete- minele. Tehti ettepanek järkjärgulises tellitamisfide liivideemiseks, Põhjamaade vahelises kaubanduses, saamti ühise välitalli kehtestamiseks, sublleansil kolmandate riikidega. Põhja Neukogus soovitusel valitustele äeldi, et majandusliku koostöö taotleb elatustarvne tõstmit Põhjamaades ning selle paremaks ellu- viimiseks tuleb luua valitustele erindegis- tist koostöö koordineeriv organ.

1954 aasta otsuseis korraldati Põhja kabinetide liikmete kohtumine, kus looligi spetsiaalne majanduskoostöö kinn- mustega Tegelva Ministrite Komitee.³ Selle koostöös osalevad kaubandus- ministrid Rootsil ja Norrast ning Taani töö- ja majandusministres. Soome ann Põhja majanduslikust koostööst osa võtma jämast ühiseks Põhja Neukoguga.

1956 aastal läksid Teme erindegjad meelema Põhja tuu loomings Tegelva Komitee koostöös.⁴ Ke Islandi valituse avol- das loetust naabritega ühisamisest, kuid tähtaegs kindlak si määratud.

1. Sv. Anderson, ... , p. 128

3. Seelmann, p. 110.

4. Nordic Economic Cooperation, Copenhagen, 1958, p. 131

Erinevad praktikused tulemusel majanduslikus võrreldes ilmsel 1955 aastal, kui kirjutati alla aelje Põhja riigi tööjõutu loomise kohta. Samal aastal leesa lepingosaliste maade, keh-tima ka ahtlustatud tööreadusandlus.

Analüüs põhjal, mis teostati Soome majanduse, Põhja majandus-liku võrreldes komitee poolt selges, et nimetatud maal on allnes väik- võimalused osavõtuks Põhja tuu loomisest võrdnet alustel Rootsi, Taani ja Norra. Komitee tegi oma soovitusi tulemustel põhinev ettepanede ahtre tuu struktuuri kohta. Ettepanne et võrreldes ja käit- les unifikatsioonid tellitavide vahet- tamist 80 % ulatuses Põhja riik- kaubanduse vahust.

Põhja Norra viis istungijärg- vältis Komitee töö riik teatavaks ning soovita anda edasine võima- luse aelgongitaminele Põhja tuu loomiseks.

Int riikide mees läänekaas- pas nimes Põhja majanduspoliitika pime tustingitene rõõbasten, mis seda etid ette näiund selle poliitika loojad. 1952 aastal moodustatud Euroopa hää - ja Texas loomise keiril etusta-

5. Marshalli komisjoni raport, Stockholm, 1972, lüh. 189.

6. S. V. Anderson, ..., pp. 130, 131.

Tagama ühtmusega, kauplemist liimem-
maade vahel.

Ausaadavatel põlijatel keskin ühend
Põhja riisides kiinnus, üheses jääb
Põhja Türgis sees elukorras, Ose poliitika-
tegelasi püüas võimalikus suuna
Põhja Türgi Tursooga Pakkumanduse Troosi
orana. Sellest nimikohalt lähtus väitlus
koostis kaubandusminister, kes 1957 aasta
veebuaris Põhja Nõukogu nõueldes Teigi
ettepaneku Põhja Tellistide loomisest.
Seminest nuremat tähelepanu teki-
tuse arvates pühendade vastastikus-
te kapitalimahutuste ja tootmisega seotud
ühisnõuete lahendamisele. Ka Põhja
Majandusliku Koostöö Komitee võttis nim-
koha ühisnõuete poelt Pakkum-
anduse Troosiga.

Sama aasta novembris kor-
raldati Põhja Nõukogu Alalise Majandus-
komitee laenuetatud istung, millel viibi-
rid Põhja Nõukogu presidiumi liikmed
arvut nende poliitiliste parteide
esindajad, kes si võtend osa kuu-
maga majandusnõuete Teigi
komitee tööst. Selgus, et Pakkum-
anduse Troosiga ühisnõuete pooldajaid
oli rohkem kui vastand.
Liimem delegaadid Nõuete kodandusest
partiidest annid nimikohal, et Troosi

8. Documents on Swedish Foreign Policy 1954, Stockholm, 1960, p. 12.

9. И. Попович, «Канализация и проблема развития
гроз», «Мелкооператорская Жизнь», 1958, № 1, стр. 64.

saamek kaotaks Põhja Tellitit oma mätte.
 Kuniuuse tepliku kalendamine liigati
 edasi koor Põhja Nõukogu järjekord-
 se istungiga, mis sai toimuma
 alles 1958 aasta novembris, aasta
 pärast Alabi Majanduskomitee istun-
 git. Seeord kujunes arvanusteaalika-
 mine tihedaks. Rootsi peaministe
 Tage Landeri agiteeris Põhja riiki
 Tellitide loomisele. Tema Soome kolleeg
 S. Fagerholm oli mõttega päri, teata-
 des, et sel viisil saaks Soome
 kõrge paremini Põhja tuur tegevust
 sa mõtta. Omapoole tingimustena
 eitas ta nõude kaubavahetuse
 suurendamiseks Ida-Euroopa riikidega.
 Taani peaminister Kampuram astuj-
 teeni varuuti Tellitide ideed, lisades
 et Taanis näeks meelasti Põhja
 tuur lülitamist Sakakaubanduse
 Trooni. Nona poelt ütles Soome Gu-
 haadren, et tema aalitus ei ole Tellitide
 suhtes muutunud tepleku siin-
 kohta mõtta ning kõi pühjuse
 niigi majanduslikud kitsaskohed.
 Ka Islandi erindaja ei pida-
 nud võimulikuks oma maa übi-
 keemist Tellitidega, kuna aines ekspor-
 diin tootete majanduskam oli kalandur.
 Keskumätte loobuti Põhja Tellitide
 kui konkreetse koostöövõime elluviimist
 võimaline osavõtjate väikese arvu

tähts. Otsustati rahvuspunkt kanda ühis-
selle inimusele läbirääkimistel Euroopa
Vabakaubanduse Trooni loomise üle.¹⁰

Jä taas kord jõudnud sündunud
Põhjalaadest ette - 15. detsembril 1958
aastal jõudid nimetatud läbirääki-
mised sünkroon ja fiktiivselt sellega
lääne - Euroopa "ühendatuse" moodutamise
järgne koostööga läbirääkimise aru, kinn-
ga oma varem väljatöötatud
kavade elluviimisele, kuna "hüljatud"
plaanid pidand, mida ette võtta. Peab
sellele, et suurel määral
reageeriti võrdlemisi kiiresti. Peab samal
aegselt kutsuti juba varem sisse
Euroopa Majandusühenduse eesmärgid
mud riigi - Suurbritannia, Austria, Itaalia,
Portugali, Rootsi, Norra ja Taani esindajate
koostööga. Initsiatiiv tuli ka see -
kord sünkroon, osavõtja Inglismaa poolt,
kes oli suurel määral seadnud
vabakaubanduse "väikese trooni", EFTA
(European Free Trade Area) loomise. Vi-
imaregi seadud koostööga tekitatud
kõrvalduste lahendamiseks toimus 1959
aastal 20. - 21. juunil Stockholmis EFTA
maade ministrite konverents. Sellel
võeti vastu otsus kaotada 1970 aas-
tas kõik tollid vastastikusel kauba-
vahetuses. Algupeet jäi tehtaks 20%.

10. S. V. Andersen, ... pp. 132, 133.

11. Documents on Swedish Foreign Policy 1959, Stockholm, 1960, p. 96.

12. A. Tankun, Творческая работа в Западном блоке, "Мировые процессы"
№ 11/16, 1959, № 1, стр. 155.

13. Вн. Зарубежн., Категорияльные вопросы и экономические связи
Западного Блока, "Категориальные вопросы", 1965, № 10, стр. 189.

tolliühendite alandamisega 1. juulil 1961.

EFTA loomise leping paraferiti 20. novembril 1959 aastal. Järgmise aasta aprilli - ja märtsi jooksul toimunud häälendamisel suitsme maa parlamendis, mis kõikjal positiivse tulemuse andis. ¹⁴ Kõikjal loodud raskenduse väike troon, mille koosseis muutis ka kolm Põhjamaad - Norra, Rootsi ja Taani. Ahti Kajalassen, tollal Soome tööstus ja kaubanduse minister teatas oma valituse ainel, et Soome hoiab EFTA suhteid siiski tepla. Kuid nõus kiirendati 1961 aasta juunis Soome asotsiatsiooni.

Suhteliselt lühikesel ajaga leidis Põhjamaad endid regionaalset koostööd välja toimumise lääne - kinosperainumise trave majanduslik ja poliitiline mõttevõime. Millinid mõjuvad ja muud see nende ühistegevusele keava töö, seda jüdi näitame aeg.

14. Documents on Swedish Foreign Policy 1959, Stockholm, 1960, p. 109.

15. G. V. Andersson, . . . , p. 138.

Inglismaa ei teinud niisugist
 saladust oma lõppeesmärgidest EFTA loo-
 misel. Mitmed pool rühitud Suur-
 Britannia ametlikud esindajad, et Vaher-
 kaubanduse Assotsiatsioon pole midagi
 uund egi vahend tähistumise
 mite läbirääkimiste pealemummuks.

Sellest ka tallibajääride vastamine
 kindeldatud korra saavutamaks vaster-
 gruppeeringu tants velle om. kind
 just siin ei Euroopa Majandusühen-
 duse EFTA es tuki edumaa.

Ei tahi unustada, et ajal, mil
 peeti läbirääkimised AB riigi Vaherkauber-
 duse Trooni loomise üle tähistung
 juba teguts. Kõneluste eemäsi ei
 alund seda tegutsmist siimes panna
 ning egi loodetud tulemus jäi
 saamata, loodi EFTA. Seetõttu töötas
 ajatigu väheasti enalga võnsak rahjüü-
 ja vake majandusliku gruppeeringu lähene-
 misest ei saanud juttugi olla.

Nähes, et saavutatud vünil omis

eesmärgel pole võimalik saavutada,
 pöördes Inglismaa individuaalse
 taktika poole. 1961 aasta juulis tegi
 Suurbritannia valituse avalduse tihis-
 tingu astumiseks. Tema kaksipartisi-
 teli mees see etus võrdlemisi saae-
 rivalt. Põhimaadest kaunatand võige
 enam Taani majanduslikud huvid,
 seatud pida valituse vajalikus
 järgide Inglis eesküsi ja elustar-
 ramet aartal läbirääkimisi. Tema
 vertikaalsete üle Euroopa Majandusühit-
 duse liikmeks. Millis peitum põhjus
 inimgusts eturesse. Kõigepealt põllu-
 majanduse olukorras. Kuni viimase
 ajani oli Suurbritannia aland Taani
 põllumajandusliku toodangu peaimportöör,
 made, sealt 50 % roogu riisvee-
 tavast peenest ja üle neljandik võist.
 Ka tööstusel oli probleemid suure-
 ra. Kuni Taanis 1960 aartal väljaj-
 ues üldmahust pool langes Saksa
 Föderatsiooni labaringsi ja Inglismaa
 aruete, mis tööstustoodangu see
 Taani ekspordis moodustas 43 %. Tõsi-
 küll, see tööstusringkondade erindajait
 rühma läbirääkimistest tihistungs tihis-
 tuis rühma okeptiliselt, nõnda sel
 jühul kaitutellide kehtestamist some
 toodangule. Seevastis agrarühimustes
 eldi Taanis poalt vaburi mineus
 muutel jätkandustele, niipea kui

Ingliseaas omajäseks läbiräärimise
 ja saavutamise. Antud ei ole tingimustel
 taasis ühistungi arutamiseks: teadetakse
 huviliste hinnad tule tõsta 6 Mli
 numbris väljastõrje jaasa Föderatiivse
 Vabariigi tarnele. Kõrgendamine kuu-
 luy ka, tellitöid nõuetavalt loome-
 võeldel, mis automaatselt ees tõit-
 kud hinde Taasis mittedul¹⁶
 Ja kui parlament kõigele vaata-
 mata ei nõu hääletama Taasis
 ühistungi arutamise seaduseelise
 poelt, mis võivad selle taga
 ella keem - ja omajäseks,
 kee eelneid muutnud eritatu tingi-
 mustega kehaenda. Need 129 tuhat
 majapidamist põllumajandusele juurega
 alla 15 hektari, kee Taasis 1959
 aartal loendat, eelneid maastud
 poodititumisele mis „mitterestabid“¹⁷
 Taasis atrust ühistum
 nihtes liirandis arutamise kee
 omme väljast. 1961 aasta mais soori-
 tar Taasis valitundelegatsioon võinidi
 Saksia Föderatiivse Vabariigi. Võinidi
 käigus anti sealste ringkondade
 poelt märkida, et kahepoolste
 lepingutega ei saavuta Taasis ühistu-
 ning arime taasis jäätis põllumajandusele
 diirliu eksport on arstuda ühistungi¹⁸.

16. П. Ваанубел, Датум и Обусловия поставки, „Мельникопосредств“
 № 4, 1962, № 2., стр. 104.

17. Seltsman, стр. 105.

18. П. Кудачев, Е. Хусоннак, Датум Выхода и условия поставки,
 „Мельникопосредств“ № 4, 1961, № 9., стр. 117.

Ka Monar ja Rootsi agiteeriti
 ühistunuga liitumise poelt, et müll
 mitte nii mures silituses, kui see
 toimus Taanis. EHKi vastu tundid
 huvi Rootsi murronepekid sellelt
 ühistunum protestionistlikud 'tollid'
 olid võtunud võimaluse tunustada
 oma toodangut Lään - Euroopas.
 ühine mis kavad said üldmoe poelt
 ägeda kriitika osalise, seda eiti
 kommunistide poelt, kes Riksdagis kõnel-
 des teostasid, et koostöö leping
 on isiknes NATO põhiraja paragraaf
 ning Rootsi astumine ühistunuga
 sears ehti maa välispoliitise ungs-
 kivi - sentraalsuse. Vaatamata sellele
 võttis Rootsi välisminister 1961 aasta
 entosobis oma viimise toimumast kõnpeida-
 misest, millel kor Austria ja Soeiti
 esindajatega arutati ühine mis võime-
 luse ühistunuga. Belgis eras, Rootsi
 välisminister pidas oma maa koostööd
 Euroopa Majandusühenduse täiesti
 reaalses, kuigi ainult aratriatüses
 vormis.¹⁹

Põljsuade põritioone ühistunum läbi-
 rääkimistel võttis muresti Inglismaa
 omast. 1962 aastal oli murebitaamia
 EHKi - se vastu võtmisele lähemal, kui kunagi
 varem. Sees sellega toimus sama
 aasta entosobis EFTA ministrite kõn-
 pidamise. Kõnpeidamisel sai teatavaks,

¹⁹ О. А. Фатеева, Политика нейтралитета и его основы,
 "Международная жизнь", 1961, № 12, стр. 79.

et ainult Inglismaale võimalda-
 takse täielikult vabalt liikumise,
 kuna Taani ja Norra (võimane eli-
 tihistusega ühinevatest kavandatud vaba-
 dusest lähtuvalt laiemaid ekspordivõ-
 imalusi oma kalasaadustele) ei saa
 täiesti kaaluda etuste tegemist.
 Selline üldine ühendamine nõudma
 maks valitud mõneti nõudevõim
 seisid siiski. Tulemuseks ei,
 et Edward Heath, Suurbritannia
 tihistuse ülemine esivõitlejale tulitati
 Põhjaaade asutajale poolt meelde,
 teha vahetuse vabakaubanduse Ametnõu-
 tise juhtimise suhtes. Heath lubas
 neid mitte muutada.²⁰

Sõnapidamisel tegevat kergekaalu
 Prantsusmaa poolel, jaanuaris 1963,
 kes kaalutamisest Inglismaa tihistuse
 astumise üle oma aetoga kavatsustund
 läbirääkimised teatas. Nüüd hakati
 vabakaubanduse Ametnõutise jäle tege-
 ma jõupingutusi majandusliku võitlus-
 võime tugevdamiseks. Kuu aega pärast
 kokkuleppemise katset jäändis tihis-
 tuse, veebruaris 1963 esitas Edward
 Heath oma plaani, mis nägi
 ette EFTA maade vahelise ristoli-
 de teplaikku vastamist 1. juuliks
 1966, r. o. vab ja pool aastat enne
 kokkuleppemise tähtaega. Kuni Heathi
 plaani oli määratud täituma, mis

20. O. A. P. K. K. K., eelnevalt Sojuzsõjama, "Ühendatud" 1962, № 12., lk. 110

tahendas see selge, et vabakaubanduse
 võtmeid vastavalt tempole on
 lähel Euroopa Vabakaubanduse Assotsi-
 atsiooni liikumist ette.

Põhijamad suhtunud Neelhi
 plaanide erinevalt. Rootsi, kelle tööstus-
 tellide vastamine ei pidanud kaalustama,
 oli päri. Suhteliselt nõrgemad Taani
 ja Norra vaidlused aga vastu ja nõud-
 sid Inglismaalt tellide vastamisega
 tekitatava kahju hüvitamist.²¹ Enimene see-
 mutes kokkuleppe võimalusid, mille kohas-
 telt Inglismaas kehtestatud etnis Taani-
 võid täiendavalt 96 tuhat tonni aas-
 tas. Norra kaupluse endale uelja teatud
 voolestused kaalustid, Põhjameres ring-
 one toodangu realiseerimiseks Inglis tunde.
 järelandunud kleripartnerite omad meid,
 kui et 1963 aasta lõpus saavutati
 EFTA maade vaheliste sisetellide alanda-
 mine 10% ulatuses. 1965 aastaks elid
 tellibarijäärid langetatud 70%, võrreldes 1960
 aasta 1. jaanuari tarnega.²²

Tellide järk-järguline langetamine
 ei jäänud Euroopa Vabakaubanduse Assotsi-
 atsiooni ainest edusammus tel perioodil
 Nii edestand EFTA maad 1964 aastal
 liikumise tööstustoodangu kasvutempode oses,
 andes vastavas näitajal 5,8% EMI 5,6
 vastu.²⁴

22. В. Зароцкий, «Кандидатские курсы...», стр. 51.

23. О. Пшуманкова, Е. Хемп, «Семёрка» и раскол Восточной
 Европы, «Международная жизнь», 1965, № 11, стр. 24.

24. Sealsamer, стр. 22.

Sama avaldas iga ajutine tagasilööki koostööle EFTA raames oma mõju. Kui juhtus näiteks 1964 aastal, kui Inglismaa valitus otsustas silepoelselt tööstus imporditule 15% võrra.

Selliselt talitades riivati ligikaudu 30% Nona ekspordit Inglismaale ning muudugi ei olnud Nona valituse suurbritannia ja sellisest käitumisest eiti vaimustatud.

Milline asjaolus siis vakantsitud Ametiaatsoovis parajasti ka polnud, Tema loojale avatus jäi EFTA endiselt üksnes hüppepausk, See Ühistings. Seda kinnitas 1965 aasta mais ka Inglismaa tolliregule peaminister Harold Wilson. Põhja-osaadest oli selline teadmine kõige meeldivam Taarile, kes ühistunne üitunduste tõttu kaotas igal aastal 200 miljonit ²⁶ krooni põllumajandus saaduste ekspordist. Kuna Eesti ja Nona annid, minevalt Taarist, rimekabel, et EFTA vajab kindlustamist, mis ei leidnud Wilsoni sõnad nende milist poolehoidu ²⁷.

EFTA ministrite järjekordne nõupidamine estotbis 1966 kevandel aasta lõpus rimeuste tollitõkete alandamise veel 10% võrra, Inglismaa

25. Норкин: «Удотодетво и Экономике», «Удурова Экономикка и Междутародные Отношения», 1966, №10, стр. 139.

26. А. Тангаров, «Отечественные дебаты в Мессебе», «Междутародная Жизнь», 1963, №4, стр. 118.

27. Н. Хошутав, «С позитивом разброда», «Междутародная Жизнь», 1966, №12, стр. 123.

aga lükk samas hulgas vähendada
 oma 1964 aastal imporditole. Nende
 abinõudega loodeti lüüa 100 miljoni²³
 elanikuga vabakaubanduse "väike troon".
 Põhjamaade täpne seisukoht
 EFTA suhtes pole veel selge, kuivõrd
 ei teatud, kuidas majanduslik võistlus
 Euroopas laheneb. Et aga vabakaubanduse
 Ametliatsooni lagunemise võimalus oli
 reaalne, etid Põhja riigid suuresti
 cartati inimesel poolel jätkanud regionaal-
 nte majandussidevete laiendamist ning pole
 loobunud mõttest lüüa insisev majanduslik
 rühmitus.

IV peatükk.

Põhimaade uatx
Aulelind majanduslikki loominnu,
1960 - adati aartati tüisel poolel.
Põhimaad ja libistung.

Europee Jabakandanduse
Annetriatsoon eli gondund omu omu-
gu uude etappi. Maad - oralsed
mutid uastade tellitõaad omu-
uabelisest kaubandusest 1967 aastak,
ning aial õnnestus selles oras
saavutada edu Europee Meijandus -
ühenduse ees. Kuud kaubanduse
liberaliseerimise nõrgi tax si tootud
enuge kaera uende eemäivide saavn-
tamiist, millised elid enesle
nõtud EFTA lojal - tõsta
omu organisatsoonis raames töövilja-
uus uau ja tootangu hulga uu-
nekuine libistung uastavate uueta-
jati tärnneini ning saavutada
uueläbi uimanga uorkulepe üli-
euroopalise uabakandanduse tõuui
loomise uelta, uii uagu see eli
uavandatud juue 1958 aastal.

Põhijure elid organisatsoonilised
inäänuised, uii tuleuunid Annetriatsoonis

psühhokaubanduslikult isoleerimist, samuti
 tuntava tootmislaadi püsitus. See
 takistas integratsiooni arenevast riig-
 vutis ja andis uueksentri eeli-
 sed konjunktsionale, rangemate reg-
 lite järgi majandavale tihis-
 tumise

Vabakaubanduse Assotsiatsiooni
 viis andis end ettekuha Tunde
 Tema liikmete kehtumises. Suurbritannia,
 „ritmika“ juhtiva riigi valituse
 kassas teen pidamine läbivääki-
 uigi tihinevise rili Noorua lepinguga.
 See saam tekitab põhja riikide
 seas muut eronst ja vajaduse
 envalt poolt midagi ette võtta.
 Suti tualt jälgivad riidumuste
 arengut Taani ja Rootsi, amede
 vallas küllalt kaalukaid põhjuseid.
 Rootsi väliskaubanduse väikest lange-
 sumist 0,9 - 70 % vahel Euroopa
 majanduslikule grupeerimisele, uusjunnus
 tema vast põhilist partnerit, Saksa
 Föderatsiooni Vabariigi ja Inglismaa riik-
 lid suurevatem bleuileem. SEU auele
 tuli 11,9 % Rootsi ümardist ja 11,7%
 ekspordist, Suurbritannia puhul alid
 vastavad näitajad 13,9 ja 12,6. See
 tähendab, et viimase artuuvise korral
 tihistumise liikumise alid Rootsi majan-
 duslikud huvid ettekuha kaldumud selle
 tihenduse poole. Kaunatanid ja maa

1. Maaale ekspasus Zangioni Elponti, Ulocala, 1972, eny. 189.

monopolid viidki kõrgele kaits-
tollide talle, milledega Euroopa Majandus-
ühendus end olu ümbritsevad.

Lääsides tegutses, mis ajendand
Taavit reeglina Inglise valituse
sarnuse, teie kõigepealt mainida,
põllumajanduse olukorda. See majandus-
sarnus, mis $\frac{1}{3}$ oma tootangust ar-
de ekspordis, ehk Inglise Tulu
kaostamisega nimend sarnasugust
probleemide ees nagu Rootsi
tootmis. Lisaks sellele ei ole EFTA
sarnas peetud läbivõetav
Taavi põllumajandusseadist, Tulu-
võimsus andnud proovitud taga-
järgi ning väljase vähemine
mõju raskelt. Ka andsid end
tundu struktuurid muutused Taavi
majanduse 60-ndatel aastatel, millede
tulemusena tootmis tihedat majandus-
sarnasest viimise arenes ja peatult
dokumendide hõlmus, and Anotatsioon
peelt tollide kaostamisega tuglau-
tist tootmisviisidest kaks shurtatud
või ja viinis tehused keitsit
vajab.³

Ka Nona peelt näidati üles
sahulolematust EFTA-ga ning väges-
tevat kivi Ahistam vastu, lootes
lõike lääne-Euroopast Tulu oma

2. П. Вачнев, ЕТС, ЕАСТ, ... НОРДЕР?, Мускоз
Экономика и международные отношения, 1969, № 7, стр. 71.
3. Миллер ерпатте ..., стр. 191.

kalasaadustel⁴.

Mitmed riigi hoiu ja
 probleem nõudis lahendamist. 1968
 apillis toimus Kopenhaagenis
 Põhjamaade peaministrite kohtumine
 (Islandit esindas vaatljana kaubandus-
 minister). Antud olis Põhjalaabanduse
 Arstnätivõu skeemid, suhted Euroopa
 Majandusühendusega ning Põhjamaade
 koostöö küsimused. Põhjala jäevakona-
 punkt juures teatas Trans peaminister
 Baumgaard oma ettepanekut luua Põhja-
 riikide vahel Tellilid. Baumgaard
 ettepanek lüüdi korvamatul viibratelt
 teelult. Lõppkomitees, märksid sa-
 neljad põhimõttest valus olekut
 Tellilide loomiseks, mille eesmärgis
 pidi olema kaubanduse riikide (väljaar-
 pool EFTA-d) vahel ühtse väliselli
 kehtestamine. Oialgse kava kohaselt
 tuli alustada võtta Norra, Soome,
 Rootsi ja Taani välisellid. Saadud
 tulemus pidi aga olema võrma-
 likult lähedane ühistome vastu-
 vatele näitajatele⁵.

Seoses Põhjalaabanduse Arstni-
 atvõuvi viisiga ei saanud Põhja-
 Tellilide ideed pidada juhuslikeks.
 Tugimund selline ettepanek olid
 igati olema, kuivõrd EFTA-d

4. M. Koestur, Lebermaa Euron ja Oduum püstitok
 Mupobaz Ekonomika ja demograpogume statistika, 1972, H 28,
 amp. 72.

5. M. Baumgard, ETC, FACT, ..., amp. 69.

viibimise aastate jooksul oli Põhja
sisendaanduse maht kahanenud enam
kui kaks korda ning tollitakistuste
liivideerimine aitas sellele igati kaasa.

1968 aasta juunis asus
lööle komisjon, kes pidi välja töötama
Põhja majandusliku bloki projekti.

Uus gruppeering sai eneseli nimeks NORDEK.

Järgmise aasta jaanuaris eritas komis-
jon oma töö tulemusel jaanuarititle
lõhinematamuseks. Projektis eeldi, et
loodav Põhja tag on määratud suurenda-
ma Põhjamaade koostööd ning esimene
ühtlane Euroopa integratsioon osari.

Nüüdane väljend sisaldas tülidelt
sama seisukohta, mida Rootsi peaminister
Tage Erlander juures 1968 oktoobris oli
avaldanud, eeldes, et NORDEK peaks
saama etapiliselt Põhjamaade tül
ühistungi. Ennevalt varakematist kattu-
tust korrigeerida Põhja riikide majandus-
elu nähti NORDEK ette väga ulatus-
likuna. Kagu juures eeldud, pidi
loodama Tallinist. Lisaks sellele
etustati korjata tegelemis ka põllu-
majanduse ja kalanduse küsimustes, millise-
sed seni koostööstamist pehmed leid-
nud. Projekt nähtis veel kooperati-
ooni etteviitide vahel ning koostöö-
võimalusi energia, sealhulgas aatomenergia

6. O. Huseynov, Взаимодействие и обмен опытом
и сотрудничество в строительстве, 1973, № 9, стр. 53.

7. П. Васильев, ЕЭС, ЕАСТ... стр. 70

8. H. Сирмел, Планы создания "НОРДЕК", «Иллюстрированный журнал»,
1969, № 4, стр. 120.

tootmisel.⁹ NORDEK-i finantsühisuse oli määratud lahendamata eriline organ, mis koosnes investeringute pangast, tuldfondist ning rahastCIF-fondist kalanduse ja põllumajanduse tarvis.¹⁰ Liikne tallistariif oli projekti koostajate arvates võimalik 85% ulatuses välismaabanduse artiklitest.¹¹

Projekti antelul puhunud kõige ägedamad vaidlused põllumajanduse küsimustes. Taani, mis selle majandus-
kannu mõige võimuse erindaja pani ette oma tingimused; vabalt jääma tema põllumajandussaadustele kõigis Põhjamaades ja ihtute hindade kehtestamine põllumajanduskiude tootmisele. Viimase mõtte elluviimiseks ette tulnud luua a.s. iht miljardi fondi, kusjuures fondi tehtavad sissenakud jätid jagunema järgmiselt: Rootsi - 46%, Taani - 14%, Norra - 16% ja Soome - 14%. Hindade ihtlustamist saadavast tulust nõudis Taani eneselt poolt.¹²

Selline poliitika kutsus kiiresti nõuupidamist viibijate eris loogikat vastuseis, seda enam, et iga maa tundis end ehusatuna mingil määral. Rootsi monopolid nõudsid takistusteta läbipaari oma kapitalidele, põhiliselt agraarringkondi erindav

9. Mansu arvamus ..., smp. 150.

10. O. Пуккырт, Organisaatus ..., smp. 66.

11. K. Bacunel, FDC, FACT ..., smp. 70.

12. G. Убонарева, Плати возмущения проби замкнутости экономики в условиях сбероне, "Внешняя торговля", 1969, № 11, smp. 27.

Trentumsparti erines aga avaldusega, millel väljendati kaitset Rootsi põllumajanduse saaduse pärast, juhul kui Taani peaks saavutama tungude kiirvõidu positiivse lahendamise.¹³

Sociale tegi unnet tööjõukriis, Nona kaitse oma põhilise ekspordis, tootva majandus- ja kalanduse hõve.

Kuna jaamaaspektiivne triivimeeride lahkelõud lepinguosaliste vahel, ei muutnud neid aga kaotada, kutsuti veebruaris 1969 kokku uus, Stockholmis korraldatud. Peale valitust juhtide viieksil seal Nona kabinetide liikmed ning poliitilise parteide esindajad.¹⁴ Sastu korraldajate osutus kujunemiseks veebruarikõnepidamine taas ägedate vaidluste areeniks. Kõige energilisemalt astus NORDEF-i loomise plaamide aastas välja Nona delegatsioon. Ennajoosu oli kiiresti muundatud Rootsi poolt taastatava vaba ettevõtteisõiguse vastu, millest kardeti suurt ohtu Nona tootmisele. Endiselt ei leidnud aru ka Taani põllumajandusliku ekspordikavatseta muundamine. Odava tõrvi, piima- ja lihasaaduste masiline ning tollivabade inimesede maale, mille

13. O. Puckeyrok, Otsustusabina ..., sup. 66.

14. sealsama

põllumajanduse tootmisel on
 väga piiratud (kõigest 3% haitavast piir-
 nast), see Nona farmite mõju-
 und laostavalt. Tilalimeetatud
 põhjustel annid Nona rahandus-
 tegelased, muutõotused ja kaubandus-
 duseorganisatsioonide, muu osa metra-
 tootjatest ja laevaehitajatest, samuti
 talupojad NORDEK-i suhtes ita-
 vali "proitiosuile" Denikeeride
 keegi suunaks antud küsimuste
 teatav Nona erindajad Stockhol-
 mis, et see hõlpsasti ja Tooni
 saavutamiseks oma nõudmistest
 huldamine loodava Põhje Tellimise
 raames, mis antakse Nona mees-
 dusele sellega väga raske lõik.
 Kaubandusministeeriumi koguni
 võrdlemine Teraves toomis avalde-
 rege, millel oma valituse viimel
 itles, et Nona ei lüka kiirel
 maadel endis arvelt kann lõigata.
 Tänukselt Nona jaoks peabud ke
 loome vabalt NORDEK-i loomiselt
 kuigi optimeeritud. Keheldes ja
 tingides läbirääkimistel taotlevad
 võltsurad maad järelandurisi
 äärmiselt garantiid majandusliku "labur-
 tamine" vastu tulevate ekspansiooni
 poelt. Stockholmis nõupidamine muutis

15. Mankel empakt... , emp. 131.

16. 17. Baasibel, ETC, FACT... , emp. 69.

algsi siigi vastandlike nimikettade
 tõltsu positiivset lahendamist ainult
 ühe küsimuse: konverentsil viibi-
 und maade enudajaist moodustati
 ekspertide komitee ja tehti viike-
 sele ülesandeks algsi töötada
 NORDEK-i käiguslamuise kalender-plaani.

1969 aasta märtsis toimunud

Põhja Nõukogu järgkordne, VIII istungi-
 järg. Peasege võin antud olund
 küsimused oldi seotud NORDEK-iga.
 Tage Erlander, koostri peaminister kutus
 istungijärgul ümber Põhjamaid üll,
 aktiivsemama jõupingutusi Tallinnas
 loomiseks. Kuigi koostelised Inlandeni
 üleskutsed positiivset reageerimist, et
 nende nõusoleku ümber põhikõllte-
 list laadi. Ümisküsimuste antud
 punkteid vanaid veidlund jelle see
 jõuga. Seetõlts es olund Nõukogu
 istungijärgul NORDEK-i milles erilist
 edu. Firsekanti vaid tähtsaj ekspertide
 komiteel kalender-plaani ettepanek, -
 15. juuni 1969.

Seoses viimati nimetatud dokumendi
 ettepanekustanningsu osas laialdase õiguse
 objektis Põhjamade kavatatav ühise
 välisell kokkumandati riivide impordi
 vastu. Ettepanek oli tulnud Rootilt ning
 määratud väliselli sehtertaruise igas.

viis aastat. Teised need saidlõid
 zinn postule vastu, nõudes pikemat per-
 ood. Tell. nimiseadhuks¹⁸. See tuleneb
 oraliselt nende aruade majandus-
 lükkumisest, ent ei ka liini
 põhjused. Põhilisemas tules viist
 jõeäärse erinevaid aruade Põhjalaades,
 NORDEK-i ilmsõnne ja struktuurist.
 Kuigi Tellilükkumise idee pärineb Taani
 peaministrilt, ei just dootri see riik,
 kelle huudele kindel loomine mõel enam
 ees vastand. Seetõttu sooviti tema poolt
 NORDEK-i vähe niingusena, nagu
 ta erialga ei kavandatud. Ülejäänud
 riikides peeldati aga enam või vähem
 mõistatavalt nõudma NORDEK-i raames
 vastastikused kahepoolsed kokkulepped, ja
 kuigi dootri niingusad lõpuks peele
 jäid, avaldas vaidle niiki mõel
 praktilisele Tigeeride ühise välitelli
 loomisel - 1969 aasta jooksul muudeti
 tarifitseerida ainult 75% Põlja
 impordist.¹⁹

15. juuliks saluui NORDEK-i kolander-
 plaani algaant ning algas selle
 antele. Plaani koostajad nägid Põlja
 koostööd ette väga suurel määral. Ühise-
 Tigeerid pidi haarama tööstust, põlle-
 majandust, kalapüüki, Tõltis osa ei
 kavandaval finantspoliitika koostöökski-

18. E. Yedotapëta, ..., cup. 28.

19. sealsamas.

sel, koostööl teaduslike, uurimise ja
 kindluse osas. Näht ette ühtse
 töökadusandluse väljatöötamist ja
 tegevuse koostöötamist majandus-
 andmuisele arenevatel riikidel.
 Arvestades Tallinnas projektis
 osalevat eriletoodud riikide ja
 eriarvamuste paljude küsimuste pide-
 ekspertide komitee vajalikus roovi-
 tades NORDEK-i loomist järk-
 järgult, etappide kaupa, et anda
 aruandele - osaletele nõuandlus kohape-
 misel, mitte tingimustega. Komitee
 amandest nähtuvalt pidi NORDEK-i
 loomine tugendama Põhjalaade konkru-
 rentriivimist suhtes Euroopa Majandus-
 ühenduse ja teiste temataoliste
 riikidega, mis tähendab, et see lähtes peamisi-
 na nähti Tallinnas tugemat majandus-
 liseks alust Põhjalaade edaspidisele
 poliitilisele koostööle. Vümanu arvustis si-
 muldiinud siiski Taani ja Norra
 valitvatele riigimondadele. Lähtudes
 sellest, et Põhjalaade väliskaubandus-
 se käibest tuleb neutraalselt Rootsi
 ja Soome arvel ligi 60%, tundub
 had majandust endelt künda, millise vormi es-
 pees poliitiline isisitegevus võetakse.
 Sel teemal arendatava diskussiooni
 käigus lähti mõlemal maal, et Põhja

integratsioon naitab kasata mõjs aval-
dame sa nihetelt NATO-ga ning tunde
kaasa reituaalne "elu".

Nona ja Taani valituste viisugane
seisukoht tundub erimeel pilgul vähe-
masti kummuline, kuid ei ole seda enam,
kui märgataks analoogiat NORDEK-i ja
mõne teise Põhja riikide riiklik etn-
nõutust nõudva tütuse elluviimise
vahel.

Kuivõrd kalendriplaani algsaand-
ja üldjoontes rahule jääd (välja
arvatud viimane kantletud kinnistus),
sai ekspertide komitee endale üles-
andeks töölaads välja loptlik kava
NORDEK-i käiguslaskmiseks. Ettevalmistu-
sed ja töö plaani vallas aetrid
põlvit üle kuu kuu, nii et 1970
aasta alguses võidi see entada hinnangu
andmiseks. Järgneks Põhja Põhja
istungijärgu vaates kalender-plaani
läbi, kiitis kees ning entas Põhjamaade
valitustele allakirjutamiseks²². Kava kohaselt
pidi NORDEK-i leping jõustuma 1972 aasta
1. jaanuaril

Sis äge, võrdlemine ostamatult
teatas Soome valitusele märtsis 1970, et
ta ei iitine lepinguga, sest NORDEK-i
lõppeemärk - saavutades Põhjamaade vastuvõeti-
ke Euroopa Majandusühenduse liikmeks, ei
vasta Soome huvideli. Nii lahes, elemast
Põhjamaade majandusliku liit, mis poleud

22. Maasae empaske ..., emp. 290.

NORDEK-i loomise ajendas
 Taanit ja Norra erisvõlt teede
 struktuuri, mis viisid need läbi-
 tungu. 30. juunil 1970 aastal toimus
 id Ruseenburgis erialgsel läbirääpi-
 misel Euroopa Majandusühenduse laien-
 dauin üle. ²⁵ Kõige enam olid posi-
 tiivset tulemust huvitatud Taani
 suurkaevandajad ja Norra rünnate
 laevanduskompaniide etendajad. Et Põhja-
 maades tungi jõude, ehki väiksema
 ulatus, see pooldand tehistungs
 lütkmist. Rootsi, kuid see soosur tööstus-
 rühkondadest kostus häält, mis riikind
 nundele maadele oad laagerast vaurust,
 kui astutaks rakkme "võime" hulka pääskui-
 seks. Nõustun pooldajate tegelik sti-
 visemise Põhjamaades alga 1971
 aastal, Taani ja Norra poolt FMÜ-ga
 peetavate liitkordute ja rannarajalaanute

25. Vähipanoraam 1970, Tallinn, 1971, lk. 11.

Läbirääkimiste ajal: Majandusühendus
 olemine nimel oldi mõnel pool
 valmis skandinaavia tüüpi traditsiooniline
 koostis Põhja kaubameeste. Mõni teatas
 Taani väliskaubandusminister Nørregaard
 1971 aastas nooembris, et küllähi-
 tum ja Põhja huvid Taani riik-
 kohalt peavad ristuma, kavatavad
 selle all just viimane.²⁴

Läbirääkimiste kärges nõustus
 Taani valitmis uhtetava põllu-majaj-
 dusaadustele EMÜ - riisest ühted
 hiinad, avane väliskapitalile taan-
 trustata te ning kaotame järk-järgult
 tellid majandusühendus moodust riik-
 uhtavatelt kaupadelt. Lahtises jäid
 künnused välismaalastel Taanis ma-
 ostuine võimaldusist, saamti Fääni
 saanti ja Gröönmaa ümbuse kaalundunge
 rotud probleemid.²⁵

Norra saamti ühistumiga läbirääki-
 mispidades õiguse säilitada nel küm-
 nek aastaks 12 - miiline temtoraalvee-
 rika ning mõningaid soodustusi oma kalatoo-
 dangu turustamisest.

Soome monopolistlikel ringkondadel
 es läinud korda EMÜ-ga võtta lepyd.

Ühistum tingimused olid liigs ebareelsad
 Soome metsatööstusele. Detsembris 1971 kõnelused kaat-
 erid ka Rootsi lõpetas ühted Euroopa

24. M. Koerak, likeyraa lepyra ..., emp. 72.

25. seal samas

Majandusüheldunge järel seda, kui
 1971 aastal avaldatud nr. Daognooni
 deklaratsioon teatas, et majanduslik
 koostöö Lääne-Euroopa järgil
 loiesti kindlaid poliitilisi ees-
 märke. Island, kes ei saanud ühistunde
 koostööle ettepanek, ei saanud
 riima kaugemale tulevikus sõlmimise
 tulevatel kahepoolsetel lepingutel.
 Kaadeldakse üha enam, näib E.M.U.-ga
 ühinevate saanud kõige suuremad elu
 Taanis ja Norra. Seetõttu ei tuleks
 ootamatult mõlme uue poolt
 vastava lepingu allkirjutamine
 1972 aasta 22. jaanuaril²⁶. Leping
 jidis järgneva 1. jaanuaril 1973. aast
 ens saanud lepingu kinnitamine
 tuli nii Taanis kui Norras läbi
 nia rahvahääletuse. 1972 aasta 24.-25. sep-
 tembri toimumud referendumi tule-
 murena jäi ühistuust eemale
 Norra, Taanis aga langetati otsus
 algul ette E.M.U. kasuks.²⁷
 Kahlbuneta on konkreetne rahvahää-
 tuste tulemusel mõju mitte ainult võimet-
 tud kahe uue saatusle. Vääb võita,
 et sellega on Pöly's võitlus ühe kod-
 stunud uude etappi.

26. Välispanoraam 1972, Tallinn, 1973, lk. 33.

27. seelamus.

Lõpetus.

"Nõralt ei mude muutada
ajalugu ja selle poliitilise sõna, mis
mõeldakse nende võrru kalvemis kui "liit"
Mii on end väljendunud in. Nõr-
kodanliku Hõye - partei liikmeist. Tema
sõnad annavad vahet võige parema
isaloovustuse ühele poolele Põhjamaade
koostööst. Seal, kus ühine hõid veht-
sõnad üldistele, ei saa olla edu
ühisel ettevõtetel, mis muu jõe-
pingutusi nende nimel ka ei tehta.
Selle tuntud töö paikapõlvast koge-
rid Põhjamaad, mis ekaõnnestun kollek-
tiivse julgeoleku üsteemi loomine, samuti
nis, mis annatele katkile vaatamata
lõnnid luhta plaanid moodustada piir-
kondlike uugandusühendus.
Ja on, pärast iga tagasitõõni
on Põhjamaad muutunud emavahelised
võhted ümber organiseerida ja vüa
koostöö sulle tannuks. Mii tekkis
Põhja Nõuõõga vütte ainult kui organ

vastastuurete kontaktide süvendamiseks
 ja arendamiseks, vaid ka kui ema-
 laadne vastusloos Põhjamaid tähestavale
 NATO-le. Taani püüdnud kuueksimeen-
 date aastate algul saavutada kokkulepet
 Euroopa Majandusühendusega ning nende
 püüdluste edu kimmekasad aastat hiljem
 on leidnud kajastamist Põhjamaade koostöös
 programmidookumentides, 1962. ja 1971. aasta
 Helsingi lepingutes. Sellis avaldub ~~2000~~
 kohane ühe elunorga, jättaes tavis-
 tustele vaatamata teede ja rorvide etri-
 ment Põhja probleemide paremaks lah-
 danuks.

Lisaks juba käitlitud majanduslikele
 ja poliitilistele küsimustele ühiskondlikele
 alustel töötan ühine Norden, millel on
 suurel teemid Põhja rahvaste kultuuri
 ja kultu vastastuurel tutvustamisel, Nona,
 Rootsi ja Taani ähine laulukorjariis
 SAS, koostöö polaaralade arendamisel,
 terivõim, seadusandlus ja retiaalkoolekande
 oras toimuv ühtlustamine - see on lähine
 ja kaugel ebataielis loetelu valdkonde-
 dest, mis väik kor moodustavad näiste
 "Põhjamaade koostöö". Protseni, millel teemas
 leiduvatest vastusloudest hoolimata on
 perspektiiv ne tulevikus.

Резюме

Послевоенные годы отмечены в странах Северной Европы многомерными выступлениями по вопросам их совместной деятельности в различных областях общественной и государственной, экономической и культурной жизни. Успешно проводящиеся самые разнообразные совещания, встречи, конференции. Некоторые из них приобретают характер постоянно действующих институтов, призванных обеспечить совместные практические мероприятия народов северных стран — Дании, Норвегии, Швеции, Финляндии и Фараерских островов.

В послевоенные годы Северные страны направляли свои усилия на разрешение широкого круга вопросов политического и экономического характера. Были достигнуты некоторые успехи в создании тесного союза Северных стран, однако из-за неров-

имел возможность эти попытки реализовать
имели существенное значение.

С началом «холодной войны»
Северные страны были вынуждены
искать пути для превращения в
силу идеи коллективной безопасности.
В этот период велась переговорная
о создании так называемого Сканди-
навского оборонительного альянса. Разно-
масштабная ссора между Северными странами
по поводу характера такого союза
явились главной причиной для
безудачного кончатия этих пере-
говоров.

В 1952 году по предложению датского
премьер-министра был создан Северный
совет - постоянно действующий орган
для координации Северного сотруд-
ничества.

В последующие годы в Северных
странах неоднократно высказывались мысли
о едином Северном рынке. Для рассмотре-
вания возможностей создания такого
рынка были учреждены специальные
комитеты. Но экономическое сотрудничество
в Западной Европе имело свое развитие
и Северные страны не удалось достичь
его успеха.

Kanitatud kirjandus.

Documentid.

Documents on Swedish Foreign Policy 1950-1951.
Stockholm, 1957.

Documents on Swedish Foreign Policy 1952.
Stockholm, 1957.

Documents on Swedish Foreign Policy 1954.
Stockholm, 1957.

Documents on Swedish Foreign Policy 1957.
Stockholm, 1960.

Documents on Swedish Foreign Policy 1959.
Stockholm, 1960.

Nordic Economic Co-operation.
Copenhagen, 1957.

Teadmetsused ja teaduslikud
publikatsioonid.

Korti Nõmmeziemi Entsüklopeedia, 2 köide.
Tallinn, 1970.

Välispoliitika 1970. Tallinn, 1971.

Välispoliitika 1971. Tallinn, 1972.

Välispuhastamine 1972. Tallinn, 1973.

Anderer, S.V. The Nordic Council:
Stockholm, 1967.

Shiner, W. L. The Challenge of Scandinavia.
London, 1976.

Wendt, F. The Nordic Council and
Cooperation in Scandinavia.
Copenhagen, 1978.

Wendt, F. The Nordic Council and
the Nordic Council of
Ministers.
Copenhagen, 1973.

Kari, A. C. Habituas utopias Alkassim.
Moscow, 1964.

Alankaa empattor Zanagroni
Elpouos.
Moscow, 1972.

Троносфал, B. Акепнеар Элпенс и
ууф.
Moscow, 1966.

Periodika

- Афанасьев, О. Политика нейтралитета как угрозой. ("Международная жизнь", 1961 № 12)
- Афанасьев, О. Америке безноконтинент. ("ИММ", 1962 № 12)
- Васильев, П. Датия и Обединя рѣшѣна. ("ИММ", 1962 № 2)
- Васильев, П. ЭТЛ, ЕАСТ ... НОРДЭК? ("Мировая Экономика и Международные Отношения", 1969 № 7)
- Танкич, А. Тюрковар война в Западной Европе. ("ИММ", 1959 № 9)
- Танкич, А. Тюрковар война в Западной Европе. ("ИММ", 1961 № 1)
- Терасинов, И. Северный Совет. ("ИММ", 1973 № 3)
- Толочубов, Ю. Члѣно Бениконтин скандинавѣв. ("ИММ", 1968 № 8)

Томаров, Л. Отметочные задания в
Метеве.

(„ММ“, 1963 № 4)

Запорожский, В. Скандинавские страны и
экономические блоки
Западной Европы.

(„Скандинавский Вестник“,
1965 № 10)

Мискин, Ю. Терроризм в
Западной Европе.

(„ММ“, 1960 № 6)

Как скандинавские страны
были втянуты в Североатлантический
блок.

(„Новое Время“, 1949 № 10)

Костин, М. Северная Европа и Общественный
рынок.

(„МЭ и МО“, 1972 № 8)

Кубков, М.

Николаев, Л. Дания вступает на
проект.

(„ММ“, 1961 № 9)

„Новое Время“, 1948 № 8.

„Новое Время“, 1952 № 22.

Норвегия: Агготогембо и
Экостосенка.

(„ИЖИМО“, 1966 № 10)

Норланд, М. Скандинавские выросты и
новая немецкая угроза.

(С.ИМ., 1958 № 1)

Он про миссионеров
детских миссионеров.

(С.ИВ., 1948 № 15)

Пискунов, О. Скандинавия и Обусин
район.

(„ИЖИМО“, 1973 № 9)

Торогун, А. Проблемы внешней политики
Дании и Норвегии.

(С.ИМ., 1960 № 6)

Артнев, Ю. Планы создания „НОРДЭК“

(С.ИМ., 1969 № 4)

Стокгольмская весна
участников северного блока.

(С.ИВ., 1948 № 40)

Слова и дела скандинавских
премьеров.

(С.ИВ., 1948 № 21)

Трундаишова, О.

Хеми, 2.

"Семёрка" и раскол
Zanagroni Елренти.

(УМХ, 1965 №11)

Колызов, Н.

С поэзией разбрызг.

(УМХ, 1966 №12)

Чебоксарева, Е.

Планы создания новой
замкнутой экотомической
группировки в Европе.

(«Вестник Тюрковедения», 1969 №11)

Sisukord.

Sisijuhatus	2
<u>I</u> peatükk. Koostöö aastatel 1946-1952. Sõjalise liidu kavad.	6
<u>II</u> peatükk. Põhja-Nõrrega loomade lillesõltus ja funktsioonid.	24
<u>III</u> peatükk. Põhja majandusliku koostöö ja integreerimise lään-Euroopa 1950-ndatel aastatel. Põhjamaade ühine EFTA-ga	39
<u>IV</u>	
<u>V</u> peatükk. Põhjamaade kahe rühma majandusliku loomade 1960-ndate aastate teisel poolel. Põhjamaad ja ühistus.	55
Lõpetus	71
Peetamine	73
Kanade ühine	75